

Sygn. akt III AUa 489/12

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 21 czerwca 2012 r.

Sąd Apelacyjny we Wrocławiu Wydział III

Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Maria Pietkun (spr.)
Sędziowie:	SSA Barbara Ciuraszkiewicz SSA Elżbieta Kunecka
Protokolant:	Monika Horabik

po rozpoznaniu w dniu 21 czerwca 2012 r. we Wrocławiu

sprawy z wniosku G. I.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział we W.

o odpowiedzialność za składki

na skutek apelacji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział we W.

od wyroku Sądu Okręgowego Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych we Wrocławiu

z dnia 31 stycznia 2012 r. sygn. akt VIII U 2435/11

uchyla zaskarżony wyrok, znosi postępowanie i sprawę przekazuje do ponownego rozpoznania Sądowi Okręgowemu Sądowi Pracy i Ubezpieczeń Społecznych we Wrocławiu pozostawiając temu Sądowi rozstrzygnięcie w przedmiocie kosztów procesu w postępowaniu apelacyjnym.

UZASADNIENIE

G. I. złożyła odwołanie od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział we W. określających wysokość jej zobowiązań, jako spadkobiercy, z tytułu nieopłaconych składek na ubezpieczenie zdrowotne przez zmarłego Z. I., za okres od sierpnia 2000 r. do października 2003 r. w łącznej kwocie 7 301,08 zł.

Wyrokiem z dnia 31 stycznia 2012 r. Sąd Okręgowy we Wrocławiu zmienił zaskarżoną decyzję w ten sposób, że zwolnił wnioskodawczynię od obowiązku zapłaty składek za okres od sierpnia 2000r. do listopada 2002 r. wraz z odsetkami, a dalej idące odwołanie oddalił.

Rozstrzygnięcie to Sąd oparł o następująco ustalony stan faktyczny:

Z. I. prowadził działalność gospodarczą na podstawie wpisu do ewidencji działalności gospodarczej. Nie uiścił on obowiązkowych składek na ubezpieczenie zdrowotne w okresie od sierpnia 2000r. do października 2003 r., co spowodowało powstanie łącznej zaległości z tego tytułu na kwotę 3 611,08 wraz z odsetkami liczonymi na dzień otwarcia spadku, tj. 16 stycznia 2009r., na zasadach i w wysokości określonej w przepisach podatkowych, w kwocie 3 690 zł.

Z. I. zmarł w dniu 16 stycznia 2009 r. Spadek po nim na mocy postanowienia Sądu Rejonowego dla Wrocławia – Krzyków I Wydział Cywilny z dnia 30 lipca 2009 r. nabyli żona G. I. oraz córka K. I. i syn P. I. po 1/3 części każde z nich, którzy spadek przyjęli wprost.

W tak ustalonym stanie faktycznym Sąd Okręgowy uznał odwołanie za częściowo uzasadnione. Zobowiązania wnioskodawczyni względem organu rentowego uległy przedawnieniu za okres od sierpnia 2000 r. do listopada 2002 r., co stanowi podstawę do zmiany zaskarżonej decyzji. W pozostałym zakresie odwołanie podlega oddaleniu, ponieważ wnioskodawczyni nie przedłożyła żadnych dowodów na potwierdzenie dokonywania wpłat należności z tytułu składek na ubezpieczenie zdrowotne przez swojego małżonka Z. I..

Apelację od wyroku Sądu Okręgowego złożył organ rentowy, zarzucając naruszenie prawa materialnego – art. 24 ust. 4 i ust. 6 w zw. z art. 31 i 32 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych oraz art. 97 i art. 98 § 1 i 2 pkt. 1,2,5 i 7 ustawy Ordynacja Podatkowa przez zwolnienie wnioskodawczyni od obowiązku zapłaty nieopłaconych składek na ubezpieczenie zdrowotne przez Z. I. za okres od sierpnia 2000 r. do listopada 2002 r., wraz z odsetkami, po uznaniu, że składki powyższy okres uległy przedawnieniu. Podczas gdy organ rentowy określił wysokości zaległości z tytułu składek na ubezpieczenie zdrowotne za okres od sierpnia 2000 r. do listopada 2002 r. Ponadto zarzucił organ rentowy naruszenie prawa procesowego - art. 233 § 1 kpc przez błędną ocenę mocy i wiarygodności materiału dowodowego (przekroczenie swobodnej oceny dowodów), co doprowadziło do bezpodstawnego zwolnienia wnioskodawczy i od obowiązku opłacenia składek na ubezpieczenie zdrowotne za okres od sierpnia 2000 r. do listopada 2002r.

Wskazując na powyższe zarzuty skarżąca wniosła o zmianę zaskarżonego wyroku w pkt. I i oddalenie odwołania w całości oraz zasądzenie kosztów postępowania.

Sąd Apelacyjny zważył co następuje:

Apelacja organu rentowego jest uzasadniona, jakkolwiek z innych względów, aniżeli przez niego wskazywane.

Istota sporu w niniejszej sprawie sprowadzała się do ustalenia czy wnioskodawczyni ponosi odpowiedzialność za zobowiązania zmarłego męża Z. I., powstałe w związku z nieopłaceniem przez niego składek na ubezpieczenie zdrowotne w związku z prowadzoną działalnością gospodarczą.

Zgodnie z treścią przepisu art. 31 ustawy z dnia 13 października 1998 roku o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. z 2009 roku, Nr 205, poz. 1585 z późn. zm.) do należności z tytułu składek stosuje się odpowiednio m.in. art. 97 § 1 oraz art. 98 § 1 i 2 pkt 1, 2, 5 i 7 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 roku - Ordynacja Podatkowa. Jednocześnie, w myśl art. 93 ust. 1 ustawy z dnia 27 sierpnia 2004r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (tekst jedn. z 2008 r., Dz.U. Nr 164, poz. 1027 ze zm.), składki na ubezpieczenie zdrowotne oraz należności z tytułu odsetek za zwłokę nieopłacone w terminie podlegają ściągnięciu na zasadach określonych w przepisach o systemie ubezpieczeń społecznych.

W myśl dyspozycji przepisu art. 97 § 1 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 roku – Ordynacja podatkowa (Dz. U. z 2005 roku, Nr 8 poz. 60 z późn. zm.) spadkobiercy podatnika, z zastrzeżeniem § 2, przejmują przewidziane w przepisach prawa podatkowego majątkowe prawa i obowiązki spadkodawcy. W myśl natomiast przepisu art. 98 § 1 ordynacji podatkowej do odpowiedzialności spadkobierców za zobowiązania podatkowe spadkodawcy stosuje się przepisy Kodeksu cywilnego o przyjęciu i odrzuceniu spadku oraz o odpowiedzialności za długi spadkowe.

Zgodnie z treścią przepisu art. 1030 kodeksu cywilnego do chwili przyjęcia spadku spadkobierca ponosi odpowiedzialność za długi spadkowe tylko ze spadku. Od chwili przyjęcia spadku ponosi odpowiedzialność za te długi z całego swego majątku. Natomiast w myśl art. 1031 § 1 kodeksu cywilnego w razie prostego przyjęcia spadku spadkobierca ponosi odpowiedzialność za długi spadkowe bez ograniczenia.

W myśl art. 1034 § 1 kodeksu cywilnego do chwili działu spadku spadkobiercy ponoszą solidarną odpowiedzialność za długi spadkowe. Jeżeli jeden ze spadkobierców spełnił świadczenie, może on żądać zwrotu od pozostałych spadkobierców w częściach, które odpowiadają wielkości udziałów. Natomiast w myśl przepisu §2 od chwili działu spadku spadkobiercy ponoszą odpowiedzialność za długi spadkowe w stosunku do wielkości udziałów, co oznacza, że każdy z nich ponosi odpowiedzialność w stosunku do wielkości swojego udziału w spadku.

Mając powyższe na uwadze uznać należy, iż w sprawie zachodzi nieważność postępowania z uwagi na pozbawienie strony możliwości obrony swoich praw.

Zgodnie z treścią art. 477¹¹ kpc w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych stronami postępowania są ubezpieczony, inna osoba, której praw i obowiązków dotyczy zaskarżona decyzja, organ rentowy i zainteresowany.

Ubezpieczonym jest osoba ubiegająca się o ustalenie ubezpieczenia i świadczenia z tego wynikające.

Osoba, której praw i obowiązków dotyczy zaskarżona decyzja, to osoba, względem której organ rentowy wydał decyzję działając bez jej wniosku. Podmioty te są adresatami decyzji, wymienionymi w niej jako strony postępowania przed organem ubezpieczeniowym.

Zainteresowanym, co określa wprost § 2 art. 477¹¹ jest ten, czyje prawa lub obowiązki zależą od rozstrzygnięcia sprawy. W przypadku zainteresowanego decyzja organu rentowego, jakkolwiek skierowana do innych podmiotów, swoją treścią wpływa na jego prawa lub obowiązki tak, że ma on interes prawny w uzyskaniu konkretnego orzeczenia sądowego.

Z tych względów sąd prowadzący sprawę z zakresu ubezpieczeń społecznych powinien ustalić, czy przedmiot tego postępowania wskazuje na to, że określona osoba powinna w danym wypadku korzystać ze statusu prawnego zainteresowanego. W przypadku pozytywnego rozstrzygnięcia tej kwestii, w celu stworzenia zainteresowanemu możliwości obrony praw, należy wezwać go do udziału w tym postępowaniu w charakterze strony. Postępowanie toczące się bez udziału zainteresowanego, na skutek zaniedbania obowiązku wezwania go, dotknięte jest – zgodnie z art. 379 pkt 5 kpc – nieważnością. Pogląd ten jest utrwalony w orzecznictwie.

W niniejszej sprawie decyzja Zakładu Ubezpieczeń Społecznych o odpowiedzialności z tytułu nieopłaconych przez Z. I. składek na ubezpieczenie zdrowotne, wydana została wobec G. I.. Jak jednak wynika z powyższych rozważań, osobami współodpowiedzialnymi za zaległości są także pozostali spadkobiercy Z. I. – K. i P. I.. Spadkobiercy nie dokonali działu spadku, co oznacza, że ich odpowiedzialność jest solidarna. Zaskarżona decyzja swoją treścią wpływa zatem na prawa obowiązki K. i P. I., co oznacza, że są zainteresowanymi w rozumieniu art. 477¹¹ § 2 kpc i powinni zostać wezwani do udziału w postępowaniu, czego Sąd Okręgowy nie uczynił.

Wobec nie wezwania zainteresowanych do udziału w postępowaniu, jest ono dotknięte nieważnością.

Zgodnie z art. 378 § 1 kpc okoliczność tą Sąd Apelacyjny bierze pod uwagę z urzędu.

Dlatego też, na podstawie art. 386 § 2 kpc Sąd Apelacyjny uchylił wyrok, zniósł postępowanie przed Sądem I instancji i przekazał sprawę temu Sądowi do ponownego rozpoznania.

Rozpoznając sprawę ponownie Sąd Okręgowy przeprowadzi postępowanie po uprzednim wezwaniu do udziału w sprawie zainteresowanych.

Na marginesie zwrócić należy uwagę na podniesioną w apelacji organu rentowego kwestię przedawnienia składek za okres od sierpnia 2000 . do listopada 2002 r.

Zgodnie z art. 24 ust. 4 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych należności z tytułu składek ulegają przedawnieniu po upływie 10 lat licząc od dnia, w którym stały się wymagalne, z zastrzeżeniem ust. 5-6). Jak trafnie wskazuje organ rentowy, utrwalony jest pogląd orzecznictwa, do składek na ubezpieczenie społeczne należnych i nieprzedawnionych przed dniem 31 grudnia 2002 r. należy stosować przepis art. 24 ust. 4 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych w brzmieniu nadanym ustawą z dnia 18 grudnia 2002r. o zmianie ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych oraz o zmianie niektórych innych ustaw (Dz.U. Nr 241,poz. 2074) (po. Uchwałę Sądu Najwyższego z dnia 8 lipca 2008r., I UZP 4/08, OSNP 2009/1-2/19). W niniejszej sprawie Sąd Okręgowy uznając przedawnienie części należności oparł rozstrzygnięcie na przepisie art. 24 ust. 4 ustawy z dnia 13.10.1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. tj. 2009/205/1585 ze zm.) Uszło uwagi sądu I instancji , że przedmiotem sporu są skalski na ubezpieczenie zdrowotne , w związku z czym ocenę prawną należy odnieść odpowiednio do przepisów m.in. art. 28 ust. 2 ustawy z dnia 6 lutego 1997 r. (Dz. U. 28/153 ze zm.), a następnie art. 33 ust. 2 ustawy z dnia 23 stycznia 2003 r. o powszechnym ubezpieczeniu w Narodowym Funduszu Zdrowia (Dz. U. 45/391). Powołane przepisy odpowiednio w dacie powstawania zaległości przewidywały 5#letni okres przedawnienia składek na ubezpieczenie zdrowotne , mimo iż w zakresie ubezpieczeń społecznych od 1 stycznia 2003r. obowiązywał 10 # letni okres przedawnienia składek. W zakresie ubezpieczenia zdrowotnego zmiana nastąpiła z dniem 1 lipca 2004r. , kiedy to weszła w życie nowelizacja art. 33 ust. 2 powołanej ustawy o powszechnym ubezpieczeniu w NFZ... dokonana przepisem art. 17 pkt 1 lit a ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 r. o zmianie ustawy o emeryturach i rentach z FUS (Dz. U. 121/1264). Zmieniony art. 33 ust. 2 stanowił , iż należności z tytułu składek na ubezpieczenie zdrowotne ulegają przedawnieniu na zasadach określonych w przepisach o systemie ubezpieczeń społecznych. Dopiero od tej daty do nieprzedawnionych składek na ubezpieczenie zdrowotne znajdują zasady powyższe dotyczące składek na ubezpieczenie społeczne. Przepis art. 93 ust. 2 aktualnie obowiązującej ustawy z dnia 27 sierpnia 2004r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (Dz. U. tj. 2008164/1027 ze zm.) również przewiduje , że należności z tytułu składek na ubezpieczenie zdrowotne ulegają przedawnieniu na zasadach określonych w przepisach o systemie ubezpieczeń społecznych. Przy ponownym rozpoznaniu sprawy Sąd Okręgowy dokona oceny prawnej w oparciu o powołane przepisy.

R.S.